

[Højga Pedersen.]

vendigt at oparbejde en reservekapital, navnlig med henblik på pludseligt opståede behov for støtte af større omfang, f. eks. til store videnskabelige ekspeditioner. Jeg tror, at skal sådanne ekspeditioner af sted med betydelig statsstøtte, vil der være tid til at søge bevilling gennemført på sædvanlig måde og til drøftelse af sagen i dens helhed. Hvad angår apparaturanskaffelser, er jeg klar over, at behovet for større bevillinger er til stede, men vi må overveje i udvalget, om 1 mill. kr. årlig er nødvendig hertil.

Da vi i sin tid behandlede lovforslaget om oprettelse af „Statens almindelige Videnskabsfond“, gav den daværende undervisningsminister, vor afdøde kollega Flemming Hvidberg, folketingsudvalget en fortrinlig oversigt over, hvilke beløb der i årene 1945-51 var ydet dansk forskning fra ind- og udland, fra offentlige såvel som fra private fonds. Siden den tid er der vedtaget lovgivning om nye former for støtte til forskning og videnskab og om øget støtte til ældre institutioner, f. eks. Rask-Ørsted Fondet, og herudover er i tidens løb betydelige private midler ydet til samme formål.

Derfor anser jeg det for både hensigtsmæssigt og nødvendigt, at vi i det udvalg, jeg formoder bliver nedsat, danner os et samlet indtryk af udviklingen på dette område fra 1952 til 1961. Jeg tillader mig allerede her i dag at bede den højtærede minister sætte arbejdet med en sådan oversigt i gang, hvis det ikke eventuelt allerede er sket.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til en velvillig behandling.

Knud Thomsen: Også vort parti er meget velvilligt stemt over for lovforslaget og over for en forhøjelse af nogenlunde den angivne størrelsesorden og over for de begrundelser, der er givet. Fra vor side vil vi imidlertid også foreslå udvalgsbehandling efter det, der er nævnt i bemærkningerne om at oparbejde et reservefond. Jeg vil gerne straks sige her, at det er et spørgsmål, som for os har principiel betydning og ikke just alene relation til dette lovforslag. Det var de samme tanker, vi gjorde gældende, da vi i fjor her i tinget behandlede forslaget om Rask-Ørsted Fondet.

Både Rask-Ørsted Fondet og „Statens almindelige Videnskabsfond“ er i grunden ikke fonds i den forstand, at de har en grundkapital. Rask-Ørsted Fondet blev faktisk i sin tid stiftet med en statsforskrivning som grundfond, og først senere slettede man det og gik over til at bevilge et årligt rådighedsbeløb over finansloven. Når nu et fond faktisk har en fast kapital og faste renteindtægter hvert år, opstår der naturligvis et vist administrationsproblem i forbindelse med pengesagerne. Ethvert fond vil af forståelige årsager forsøge at køre med et vist overskud, som regel vel for at have en reserve til uforudsete opgaver, som man gerne vil kunne støtte. Når fondet er selvejende, idet det har en statsforskrivning som grundfond, og oparbejder et overskud, må dette overskud også anbringes igen for at blive rentebærende. Pengene kommer jo hvert år fra statsforskrivningen. På den måde får man i et sådant fond to slags kapital: grundkapitalen og en reservekapital. Fondets bestyrelse disponerer naturligvis over renterne af begge typer fonds. Grundfondet kan som regel ikke røres, i hvert fald ikke uden indvilligelse fra det høje ting, som har bevilget den, men reservefondet kan f. eks. ifølge Rask-Ørsted Fondets bestemmelser bruges af fondsbestyrelsen efter ministerens godkendelse.

Det er tydeligt at se, at da „Statens almindelige Videnskabsfond“ i sin tid blev foreslået, tænkte man sig en nøjagtig lignende ordning. Fondet skulle dengang ifølge forslaget være baseret på en statsforskrivning på 50 mill. kr. og rentebærende med 4 pct. Det ville altså have givet fondet 2 mill. kr. om året, men allerede fra første færd blev dette ændret således, at fondets indtægt på 2 mill. kr. skulle udredes på de årlige finanslove. Det må så være det forhold, som har gjort, at man i lovens § 1, stk. 2, altid har haft bemærkningen om, at hvad der af rådighedssummen ikke blev brugt i det enkelte år, skulle henlægges til senere anvendelse i samme øjemed. Det er såre naturligt. Det var nemlig en nødvendighed, når man fik bevilget et fast beløb på finansloven, men brugte svingende beløb, at det så måtte være fastsat, hvad man skulle gøre med det, der eventuelt ikke blev brugt. Hvis det imidlertid er rigtigt, og hvis man i øvrigt kan enes om fuld forståelse